

передбачення. В рамках Ньютонівської парадигми зрозумілий зв'язок між причиною та наслідком, частиною та цілим, сталістю та порядком.

Теорія хаосу розглядає нелінійні динамічні системи. Сьогодні ідея використання теорії хаосу в дослідженні соціальних явищ знаходить усе більше і більше прихильників. В останньому десятилітті багато вчених прийшли до висновку, що нелінійність — це невід'ємна властивість економічних і фінансових процесів. Хаотична поведінка або її відголоски зафіксовані в економіці, на фінансових ринках, у теорії прийняття рішень, у менеджменті та багатьох інших соціальних дисциплінах. Тому постійне ускладнення світу, який нас оточує, невдачі в поясненні чи передбаченні соціальних явищ підштовхують учених суспільних наук до теорії хаосу. Деякі ідеї теорії хаосу можна використати і в управлінні системою освіти.

Система освіти демонструє взаємодію багаточисельних протидіючих сил. З одного боку, освіта базується на вікових традиціях, з іншого боку, вона повинна враховувати зміни, що проходять в навколишньому світі. З одного боку, жорстка структурована система, а з іншого боку — багаточисельні спроби здійснення освітніх реформ. Планування, структурування, контроль призводять систему до стійкого, упорядкованого стану, в той же час, як ініціатива, новаторство, освітні експерименти штовхають її до нестійкості. Зіткнення протидіючих внутрішніх і зовнішніх сил у системі освіти, як і в кожній складній нелінійній системі, може призвести до хаосу. Якщо менеджери освіти нездатні впоратися з цими діями, то систему чекає безконтрольний хаос.

Згідно теорії хаосу, система не може двічі пройти через одні й ті ж координати, або через один і той же стан. Те, що було успішним в одних обставинах, зовсім не обов'язково дасть позитивний результат в інших. Тому деякі із зарубіжних технологій не принесли нам тих результатів, що у себе на батьківщині. Необхідний постійний пошук нових, свіжих вирішень як старих, так і нових проблем. А це означає, що для успішного розвитку система постійно повинна знаходитись у нерівноважному стані.

У наш час добре помітна самоорганізація освіти. Незважаючи на всі економічні і фінансові труднощі, з'являються нові форми та методи навчання. Освіта прокладає собі дорогу в майбутнє. Але не можна не помітити дуже небезпечний з точки зору теорії хаосу недолік — відсутність генеральної політики. На жаль, реформи вищої школи безсистемні. Вони не погоджені з реформами економічними. Усе більше вони нагадують організаційно-бюрократичні експерименти.

Задача управління системою вищої освіти як складною нелінійною динамічною системою вимагає нового мислення. З одного боку, у стійкій системі ефективні бюрократичні методи. Контролю. В ситуації постійних змін і ускладнень невідомо, які механізми є найдієвішими. Новий погляд складається в тому, щоб побачити в хаотичній, нестійкій системі порядок і стабільність, якщо розглядати її з точки зору глобальних перспектив.

Теорія хаосу відкриває нові перспективи розвитку, розглядаючи хаос, як нові можливості. Не викорінювати хаос, а управляти їм, досягаючи вигідного співвідношення між порядком і безпорядком — нова задача управління, в тому числі — управління освітою.

Література

1. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой: — М.: Прогресс, 1986. — 426 с.
2. Сугаков В.И. Основы синергетики. — К.: Обереги, 2001. — 287 с.
3. Хакен Т. Синергетика. — М.: Мир, 1980. — 406 с.
4. Аришинов В.А. Философия образования и синергетика: как синергетика может содействовать становлению новой модели образования. <http://spkurdyumov.narod.ru/Arasn.ntm>

Галабурда М.К., к.е.н., доцент
кафедри політичної економії облікових факультетів

МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ В СТРУКТУРІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Університетська освіта в Україні на сучасному етапі проходить складний шлях кризової адаптації. Тенденції до перманентних змін, біфуркації еволюційних процесів розвитку освіти і науки, поряд із складними соціально-економічними та організаційно-політичними умовами суспільного життя накладають свій відбиток на структуру освітніх і науково-дослідних програм.

Однією із найгостріших проблем є формалізація та універсалізація методики викладання. З огляду на сучасну структуру освітньо-професійних програм підготовки фахівців в Україні, мож-

на констатувати, з одного боку, надмірну увагу до вивчення законодавчо закріплених способів побудови різноманітних звітів, а з іншого — недостатність пояснення функціональних зв'язків із реаліями економічної діяльності. Фактично, відбувається усвідомлене обмеження пізнавальної функції освіти на користь формування навичок у студентів. Іншими словами, проходить процес перетворення системи вищої економічної освіти на бізнес школу по підготовці вузькопрофільних спеціалістів.

Цим зумовлено необхідність впровадження курсу дисциплін, спрямованих на розкриття методологічної специфіки економічних досліджень, сукупності взаємозв'язків і взаємозалежностей системи методів та інструментів економічного аналізу. Специфіка сучасної методології наукового пізнання економічних явищ і процесів формує логічний апарат, який виходить далеко за межі суто економічного аналізу і широко використовується у таких суспільних науках, як соціологія та політологія. І мова йде не стільки про апарат формальної логіки дослідження процесів обміну, скільки про логіку наукового обґрунтування таких складних процесів, як розподільна справедливість та суспільна ефективність, соціальна рівність та свобода, інституціональні цінності та національні інтереси тощо, тобто тих явищ і процесів, які визначають систему міждисциплінарних зв'язків сучасної економічної науки.

Однією із інноваційних методик викладання такої дисципліни стане її варіативність, що проявляється у структурній зміні спеціалізованої частини курсу, залежно від обраної магістром спеціальності. Зокрема, для блоку спеціальностей «Економічна теорія та історія економічної думки», «Економіка та управління національним господарством», «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» програма повинна включати методологічну оцінку фундаментальних теоретичних підходів до дослідження економічних явищ і процесів. Формування спеціалізованої частини курсу для інших спеціальностей, а також їх викладання покладатиметься на відповідні кафедри університету.

Викладання такого курсу нерозривно пов'язано із науковою роботою, яку виконують магістри в рамках обраних дипломних робіт. Цим зумовлено необхідність включення методологічних засад дослідження до складу самостійної та індивідуально-консультативної роботи в межах даної дисципліни.

Такі інновації дозволять викладачам кафедр політичної економії надати випускникам університету знання про нормативні принципи формування системи логічних процедур теоретичних досліджень, порядок здійснення оцінки наукових теорій, закласти основи для визначення перспективних методів економічних досліджень, а викладачам випускних кафедр університету привити навички використання наукових результатів у прикладних дослідженнях.

*Голіонко Н.Г., асистент
кафедри стратегії підприємств*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сучасне інформаційне суспільство, характеризується визначною роллю інформації і знань, інформаційних технологій, які проникають у всі сфери людської діяльності. Таке суспільство у більшій мірі зацікавлене у тому, щоб його громадяни були здатні самостійно приймати рішення, гнучко адаптуватися до динамічних умов життя. Однією з найважливіших вимог, що висуває сучасне суспільство до менеджерів, є здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в управлінській діяльності. Застосування на підприємстві локальних та інтегрованих інформаційних систем є сучасною вимогою до професійної діяльності управлінців, які працюють у технологічно-насиченому просторі.

Одночасно інформаційне суспільство впливає на систему освіти в цілому, і на систему підготовки фахівців з управління зокрема. Підготовка майбутніх менеджерів має передбачати не тільки навчання активному використанню інформаційних технологій (ІТ), але й вивченню методів і способів їх застосування для оптимізації бізнесу і розвитку підприємства. Сучасний менеджмент має спиратися на ІТ, на використання апарату комп'ютерного моделювання, програм підтримки прийняття управлінських рішень, технологій управління знаннями на підприємстві та ін.

Тому важливим сьогодні є модернізація програм підготовки фахівців з управління шляхом збільшення використання ІКТ у дисциплінах ВНЗ з метою формування у майбутніх фахівців професійних компетенцій.